

Fjärrundervisning och entreprenad – nya möjligheter för undervisning och studiehandledning på modersmål

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till lag om ändring i skollagen.

De lagändringar som utskottet tillstyrker innebär att uppgifter inom grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan som avser modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål får överlämnas på entreprenad till en annan huvudman. Även uppgifter som avser fjärrundervisning i modersmål eller studiehandledning på modersmål ska få överlämnas på entreprenad till en annan huvudman. Uppgifterna får dock endast överlämnas på entreprenad om huvudmannen har gjort vad som rimligen kan krävas för att anordna utbildningen inom den egna organisationen.

Vidare innebär lagändringarna att skollagens definition av entreprenad ändras. Entreprenad föreslås innebära att en kommun, ett landsting eller en enskild huvudman med bibehållet huvudmannskap sluter avtal med någon annan än kommunen, landstinget eller den enskilde huvudmannen om att utföra uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet enligt skollagen.

Utskottet tillstyrker dessutom en lagändring som innebär ett undantag från kommunallagen och som ger kommuner och landsting befogenhet att utföra uppgifter inom skolväsendet på entreprenad åt en annan huvudman inom skolväsendet, även om angelägenheten inte har anknytning till kommunens eller landstingets område eller medlemmar.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå de fyra motionsyrkandena som rör bl.a. en försöksverksamhet med fjärrundervisning i alla ämnen på entreprenad och ett uppdrag till Skolinspektionen om att följa upp huvudmännens ansvar att i första hand anordna modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet inom den egna organisationen. I betänkandet finns tre reservationer (M, SD, C, V, L och KD).

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2016.

Behandlade förslag

Proposition 2015/16:173 Fjärrundervisning och entreprenad – nya möjligheter för undervisning och studiehandledning på modersmål.

Fyra yrkanden i tre följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Bakgrund.....	5
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	6
Utskottets överväganden.....	9
Lagförslaget.....	9
Försöksverksamhet med fjärrundervisning i alla ämnen på entreprenad.....	16
Uppdrag till Skolinspektionen att följa upp huvudmännens ansvar.....	18
Reservationer.....	21
1. Lagförslaget, punkt 1 (SD).....	21
2. Försöksverksamhet med fjärrundervisning i alla ämnen på entreprenad, punkt 2 (M, C, L, KD).....	21
3. Uppdrag till Skolinspektionen att följa upp huvudmännens ansvar, punkt 3 (V).....	22
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	24
Propositionen.....	24
Följdmotionerna.....	24
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	25

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Lagförslaget

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:173 och avslår motion

2015/16:3413 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (båda SD).

Reservation 1 (SD)

2. Försöksverksamhet med fjärrundervisning i alla ämnen på entreprenad

Riksdagen avslår motion

2015/16:3411 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkandena 1 och 2.

Reservation 2 (M, C, L, KD)

3. Uppdrag till Skolinspektionen att följa upp huvudmännens ansvar

Riksdagen avslår motion

2015/16:3410 av Daniel Riazat m.fl. (V).

Reservation 3 (V)

Stockholm den 16 juni 2016

På utbildningsutskottets vägnar

Christer Nylander

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Christer Nylander (L), Camilla Waltersson Grönvall (M), Thomas Strand (S), Betty Malmberg (M), Caroline Helmersson Olsson (S), Stefan Jakobsson (SD), Michael Svensson (M), Håkan Bergman (S), Erik Bengtzboe (M), Gunilla Svantorp (S), Robert Stenkvist (SD), Daniel Riazat (V), Annika Eclund (KD), Roza Güclü Hedin (S), Lena Emilsson (S), Fredrik Christensson (C) och Elisabet Knutsson (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utskottet regeringens proposition 2015/16:173 Fjärrundervisning och entreprenad – nya möjligheter för undervisning och studiehandledning på modersmål samt tre följdmotioner. En redovisning av förslagen i motionerna finns i bilaga 1. Regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800) finns i bilaga 2.

Bakgrund

Den 19 mars 2015 tillkännagav riksdagen för regeringen bl.a. att regeringen bör tillsätta två utredningar om utökade möjligheter till modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet och fjärrundervisning på entreprenad samt generellt se över entreprenadbestämmelserna i 23 kap. skollagen (2014/15:UbU3, rskr. 2014/15:141).

Utskottet ansåg att en utredning särskilt skulle få i uppdrag att överväga möjligheterna att överlämna modersmål och studiehandledning på modersmålet på entreprenad samt vilka aktörer – inklusive kommuner – som bör få vara utförare av uppgifter på entreprenad. Utredningen skulle även få i uppdrag att ge förslag på om och i så fall hur möjligheterna att bedriva fjärrundervisning på entreprenad kan utökas samt belysa konsekvenserna av detsamma.

Enligt utskottet var det även lämpligt att inrätta en försöksverksamhet med fjärrundervisning på entreprenad i modersmål och studiehandledning på modersmålet. Enligt utskottet torde denna försöksverksamhet kunna genomföras inom ramen för dagens definition av entreprenad, dvs. att fjärrundervisningen får överlämnas till en enskild fysisk eller juridisk person. Utskottet ansåg att regeringen skyndsamt skulle tillsätta en utredning med detta syfte.

Regeringen beslutade den 12 november 2015 om direktiv till en utredning om bättre möjligheter till fjärrundervisning och undervisning på entreprenad (dir. 2015:112). Utredaren skulle bl.a. föreslå hur skolhuvudmän genom fjärrundervisning på entreprenad eller på annat sätt kan ges ökade möjligheter att erbjuda elever modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet. Utredaren fick i uppdrag att senast den 12 februari 2016 redovisa denna del av uppdraget. Delbetänkandet Ökade möjligheter till modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål (SOU 2016:12) ligger till grund för förslagen i propositionen.

Lagrådet

Lagrådet har yttrat sig över förslaget. Lagrådet har bl.a. anfört att lagstiftnings-ärendet inte beretts på ett sådant sätt att beredningskravet i 7 kap. 2 § regeringsformen är uppfyllt och att lagrådsremissen därför inte kan ligga till grund för lagstiftning. Lagrådets synpunkter behandlas och bemöts i propositionen.

Regeringen har bl.a. framfört i propositionen att konstitutionsutskottet erinrat om att beredningskravet gäller alla ärenden i vilka regeringen fattar beslut men har samtidigt framhållit att beredningskravet inte är absolut och att upplysningar och yttranden ska inhämtas i den mån det är behövligt (bet. 2008/09:KU10 s. 63 f.). Regeringen betonar att den brist på modersmåls lärare som uppmärksammades under 2015 blev akut under hösten samma år. Regeringen anser att när ett så stort antal barn och ungdomar har kommit till Sverige på kort tid är det av största vikt att vidta åtgärder för att så långt som möjligt tillgodose det behov av modersmålsundervisning och handledning på modersmålet som nu finns och som kommer att finnas framöver. Enligt regeringen vidtas åtgärderna med hänsyn till den betydelse som modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål har för nyanlända elevers möjlighet att nå god måluppfyllelse i skolan och därmed, i förlängningen, att integreras i det svenska samhället. Regeringen framför att propositionens förslag innebär utökade entreprenadmöjligheter för huvudmän, och det föreslås att ändringarna i skollagen ska träda i kraft den 1 augusti 2016, dvs. inför läsåret 2016/17. Med beaktande av att förslaget är angeläget, att det har en begränsad omfattning, att det är frivilligt för huvudmännen att använda sig av de utökade möjligheter till entreprenad som förslaget ger, att det skriftliga remissförfarandet har kompletterats med ett remissmöte och att utredningens förslag har fått ett positivt remissutfall anser regeringen att ärendet har beretts på ett sådant sätt att det kan läggas till grund för lagstiftning.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att inom grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska uppgifter som avser modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål få överlämnas på entreprenad till en annan huvudman. Även uppgifter som avser fjärrundervisning i modersmål eller studiehandledning på modersmål ska få överlämnas på entreprenad till en annan huvudman. Uppgifterna får dock endast överlämnas på entreprenad om huvudmannen har gjort vad som rimligen kan krävas för att anordna utbildningen inom den egna organisationen.

Vidare föreslås att skollagens definition av entreprenad ändras. Entreprenad föreslås innebära att en kommun, ett landsting eller en enskild huvudman med bibehållet huvudmannaskap sluter avtal med någon annan än kommunen, landstinget eller den enskilde huvudmannen om att utföra uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet enligt skollagen.

Det föreslås dessutom ett undantag från kommunallagen som ger kommuner och landsting befogenhet att utföra uppgifter inom skolväsendet på entreprenad åt en annan huvudman inom skolväsendet, även om angelägenheten inte har anknytning till kommunens eller landstingets område eller medlemmar.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2016.

Nuvarande regler

Modersmålsundervisning

En elev i någon av de obligatoriska skolformerna, dvs. grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan, som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning, om detta språk är

- det dagliga umgängesspråket i hemmet och
- eleven har grundläggande kunskaper i språket.

Dessa krav gäller dock inte för en elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna. En sådan elev ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk. (Se bl.a. 10 kap. 7 § skollagen.)

För elever i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan gäller motsvarande bestämmelser, med den skillnaden att det för att en elev ska ha rätt till modersmålsundervisning krävs att eleven ska ha goda kunskaper i modersmålet, inte bara grundläggande kunskaper. Detta gäller även i fråga om nationella minoritetsspråk (15 kap. 19 § och 18 kap. 19 § skollagen).

Studiehandledning på modersmålet

Studiehandledning på modersmålet är inte ett ämne i skolan utan en stödåtgärd för de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås i ett eller flera ämnen. I 3 kap. skollagen finns det bestämmelser om särskilt stöd i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan. Enligt 3 kap. 5 a § skollagen ska en elev ges stöd skyndsamt i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen om det framkommer att det kan befaras att eleven inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

I 5 kap. 4 § skolförordningen (2011:185) sägs att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det.

En kommun kan inte vara utförare enligt bestämmelserna om entreprenad i skollagen

Bestämmelser om när entreprenad är tillåten inom skolväsendet finns i 23 kap. skollagen. Enligt 23 kap. 1 § skollagen får kommuner, landsting och enskilda huvudmän, med bibehållet huvudmannaskap, sluta avtal med en enskild fysisk eller juridisk person, och i vissa fall med staten, om att utföra uppgifter inom

utbildning eller annan verksamhet enligt skollagen (entreprenad), enligt vad som närmare anges i kapitlet.

Enligt bestämmelsen kan en kommun eller ett landsting bara vara beställare, aldrig utförare, av en entreprenad. Den innehåller en definition av vad entreprenad innebär men anger inte i vilka skolformer och för vilka uppgifter entreprenad är tillåtet. Detta anges i andra bestämmelser i kapitlet.

Fjärrundervisning

Sedan den 1 juli 2015 är begreppet fjärrundervisning definierat i skollagen. Med fjärrundervisning avses en interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där lärare och elever är åtskilda i rum men inte i tid (1 kap. 3 § skollagen). Till skillnad från entreprenad utförs fjärrundervisningen av samma huvudman, exempelvis från en av huvudmannens skolenheter till en annan. Vid fjärrundervisning ska det finnas en handledare närvarande i den lokal där eleverna befinner sig. Regeringen har med stöd av ett bemyndigande meddelat föreskrifter om fjärrundervisning, bl.a. inom vilka ämnen detta ska vara tillåtet. Av dessa bestämmelser framgår att fjärrundervisning är tillåtet i modersmål och i studiehundledning på modersmålet (29 kap. 22 a § skollagen, 5 a kap. skolförordningen och 4 a kap. gymnasieförordningen [2010:2039]).

Fjärrundervisning får enligt 23 kap. 4 § skollagen bara överlämnas på entreprenad till staten.

För att skilja mellan fjärrundervisning och sedvanlig undervisning där lärare och elev varken är åtskilda i rum eller tid används i den nu aktuella propositionen benämningen ”närundervisning” för den senare formen av undervisning.

Utskottets överväganden

Lagförslaget

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800). Lagförslaget innebär bl.a. att inom grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska uppgifter som avser modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål få överlämnas på entreprenad till en annan huvudman, dock endast om huvudmannen har gjort vad som rimligen kan krävas för att anordna utbildningen inom den egna organisationen. Även fjärrundervisning i modersmål och studiehandledning på modersmålet ska få överlämnas till en annan huvudman på entreprenad.

Jämför reservation 1 (SD).

Propositionen

I propositionen presenteras orsaker till att det behövs bättre möjligheter till modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet. Det anges bl.a. i propositionen att elever som får möjligheter att utveckla sitt modersmål får lättare att lära sig svenska och får bättre resultat i skolan, att antalet elever med ett annat modersmål än svenska har ökat kraftigt, att bristen på modersmålslärare och studiehandledare på modersmålet har blivit akut och kommer att fortsätta att öka och att det därför är angeläget att skapa bättre förutsättningar för samarbeten i fråga om resurserna för modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet.

Modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet ska få överlämnas på entreprenad till andra huvudmän

Regeringens förslag

Regeringen föreslår att inom grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska uppgifter som avser modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål få överlämnas på entreprenad till en annan huvudman, dock endast om huvudmannen har gjort vad som rimligen kan krävas för att anordna utbildningen inom den egna organisationen. Även fjärrundervisning i modersmål och studiehandledning på modersmålet ska då få överlämnas till en annan huvudman på entreprenad. Den befintliga möjlighet som en enskild huvudman har att överlämna modersmålsundervisning på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person, oavsett om personen är huvudman eller inte, ska kvarstå, men endast i de fall huvudmannen har gjort

rimliga ansträngningar för att anordna undervisningen inom den egna organisationen. Vidare föreslås att det befintliga bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter för entreprenad ska utökas och gälla även i fråga om modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet på entreprenad.

Regeringens skäl för sitt förslag

Entreprenad är ett undantag från huvudregeln att huvudmannen själv ska anordna undervisningen

I propositionen konstaterar regeringen att entreprenad är ett undantag från huvudregeln att huvudmannen bedriver undervisningen själv. Det följer av att skollagens bestämmelser om utbildning nästan uteslutande riktar sig till en huvudman eller anställda hos huvudmannen. Regeringen anser att utgångspunkten även fortsättningsvis bör vara att det är huvudmannen själv som ska anordna undervisningen. Det finns dock enligt regeringen behov av att i vissa situationer göra avsteg från denna huvudregel.

Fler möjligheter till samarbeten kring modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet angeläget

Enligt regeringen finns det ett stort behov av att skapa verktyg för skolhuvudmännen att möta det stegrande behovet av modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet. Detta kan enligt regeringen uppnås genom att utöka entreprenadmöjligheterna enligt skollagen. Även om en sådan åtgärd inte kommer att lösa hela bristen på lärare anser regeringen att ökade möjligheter till entreprenad kan väntas lindra bristen på lärarresurser. Tanken är att utökade samarbeten mellan huvudmän dels medför en effektivare användning av de befintliga lärarresurserna, dels ökar möjligheterna för modersmålslärare och studiehandledare att få heltidsanställning, vilket gör dessa yrken mer attraktiva.

Utvidgningen av möjligheterna till entreprenad bör ske med försiktighet

I propositionen sägs att en utvidgning av möjligheterna till entreprenad bör ske med viss försiktighet. Enligt regeringens uppfattning finns det ett antal viktiga fördelar med att ett överlämnande begränsas till en annan huvudman (kommunal eller enskild huvudman). Enligt regeringens mening skulle det vara otillfredsställande om närundervisning kan överlämnas till en enskild fysisk eller juridisk person som inte lever upp till de krav som ställs på en huvudman. För att de fördelar som kan uppnås med ett överlämnande på entreprenad inte ska gå förlorade finns det därför, enligt regeringens bedömning, skäl att iaktta försiktighet när entreprenadmöjligheterna ska utvidgas, samtidigt som det är viktigt att skapa tillräckliga möjligheter för att komma till rätta med bristen på lärarresurser.

Regeringen anser vidare att det ur ett kvalitetsperspektiv alltjämt finns ett behov av försiktighet i fråga om fjärrundervisning. Regeringen anser att det i ett läge med lärarbrist är viktigt att lärarresurserna i första hand samlas hos

huvudmännen, vilka är de som har ansvar för att bedriva undervisningen. Ett införande av en möjlighet för huvudmän att ingå ett avtal om entreprenad när det gäller fjärrundervisning med andra huvudmän skapar möjligheter för huvudmännen att utnyttja de tillgängliga lärarresurserna på ett effektivt sätt.

I ett första steg föreslås modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet på entreprenad få ske mellan huvudmän – med ett litet undantag

Enligt regeringen är det viktigt att den lösning som föreslås för att öka tillgången till modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet inte sker på bekostnad av elevens rätt till en likvärdig utbildning av god kvalitet. Regeringens uppfattning är att den utökade möjlighet till entreprenad som behöver införas måste vara en tillräcklig åtgärd, men att den inte får bli så långtgående att dess konsekvenser blir svåra att överblicka. Regeringen konstaterar att det inte finns så stor erfarenhet av entreprenad inom barn- och ungdomsutbildningen. Mot bakgrund av de behov av försiktighet som redogjorts för ovan är regeringens bedömning att varje förändring av entreprenadmöjligheterna bör göras stegvis. Efter varje steg bör en noggrann konsekvensanalys av tidigare ändringar göras innan fler ändringar föreslås. Ett angeläget första steg i fråga om modersmålsundervisning och studiehandledning i modersmål på entreprenad är att huvudmän, såväl offentliga som enskilda, får fler möjligheter till samarbeten kring denna verksamhet. Genom att öppna upp för huvudmän att utföra entreprenader kommer det skapas väsentligt bättre förutsättningar än i dag för att anordna modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet. Detta första steg får anses vara ett omfattande sådant, vilket noggrant behöver utvärderas innan entreprenadmöjligheterna utökas ytterligare. Regeringens uppfattning är därför att möjligheterna till modersmålsundervisning och studiehandledning inledningsvis bör tillåtas mellan huvudmän. Regeringen anser sammanfattningsvis att förslaget att tillåta entreprenad mellan huvudmän är ett väl avvägt första steg att ta.

Den befintliga möjligheten i 23 kap. 4 § andra stycket skollagen att som enskild huvudman överlämna modersmålsundervisning som närundervisning på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person, oavsett om personen är huvudman eller inte, föreslås av regeringen kvarstå tills vidare. Regeringen påpekar dock att frågan om enskilda huvudmäns möjlighet att anlita såväl kommunala och enskilda huvudmän som andra enskilda fysiska och juridiska personer för att utföra uppgifter som avser modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål på entreprenad kommer att följas upp i det fortsatta arbetet i utredningen om bättre möjligheter till fjärrundervisning och undervisning på entreprenad.

Villkor för att modersmålsundervisning och studiehandledning på entreprenad ska tillåtas

Regeringen anser att syftet med entreprenadmöjligheten inte ska vara att minska huvudmannens kostnader utan att öka elevernas tillgång till undervisning. Regeringen anser vidare att utgångspunkten är att de utökade

möjligheterna till entreprenad är tänkta att komma till användning först om behovet inte kan lösas inom huvudmannens egen organisation och föreslår därför att det införs en uttrycklig bestämmelse med den innebörden. Enligt regeringens förslag ska därför uppgifter som avser modersmålsundervisning eller studiehandledning på modersmålet endast få överlämnas på entreprenad om huvudmannen har gjort vad som rimligen kan krävas för att anordna utbildningen inom den egna organisationen. Detta bör komma till uttryck i lagtext även i fråga om den möjlighet som en enskild huvudman har att överlämna modersmålsundervisning på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person.

Regeringens möjligheter att meddela föreskrifter ska enligt förslaget utsträckas

Regeringen anser att bemyndigandet i 23 kap. 7 § skollagen om att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om de entreprenader som är reglerade i skollagen bör utsträckas till att även omfatta överlämnande av modersmålsundervisning, studiehandledning på modersmålet och fjärrundervisning när det gäller modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet. För att bättre kunna följa upp i vilken omfattning, och i vilka situationer, entreprenad kommer att tillämpas och för att underlätta tillsynen överväger regeringen att med stöd av detta bemyndigande i en förordning föreskriva om en skyldighet för en huvudman att på ett lämpligt sätt anmäla entreprenadavtal till Skolinspektionen.

Skollagens definition av entreprenad behöver göras mer neutral

Regeringens förslag

Regeringen föreslår att skollagens definition av entreprenad ska ändras så att den blir neutral i förhållande till vem som får vara utförare av en entreprenad. Med entreprenad ska avses att en kommun, ett landsting eller en enskild huvudman med bibehållet huvudmannaskap sluter avtal om att någon annan än kommunen, landstinget eller den enskilde huvudmannen utför uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet enligt skollagen.

Regeringens skäl för sitt förslag

Definitionen av entreprenad i 23 kap. 1 § skollagen tillåter inte andra utförare av entreprenad än enskilda fysiska eller juridiska personer, och i vissa fall staten. För att en kommun eller ett landsting ska kunna utföra modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet på entreprenad behöver definitionen därför ändras så att den blir mer neutral i förhållande till vem som utför en entreprenad. Definitionen kompletteras i 23 kapitlet med uttryckliga bestämmelser för de entreprenadsituationer som är tillåtna.

Regeringen gör vidare bedömningen att i och med att definitionen av entreprenad ändras bör bemyndigandet i 23 kap. 5 § skollagen fortsättningsvis

även omfatta en möjlighet för regeringen att genom dispens tillåta överlämnande på entreprenad till samma krets av utförare som avses i den nya entreprenaddefinitionen.

I propositionen föreslås även några följdändringar av redaktionell karaktär med anledning av de föreslagna bestämmelserna om utökade entreprenadmöjligheter för huvudmän i fråga om modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet.

Kommuner och landsting ska ges befogenhet att utföra uppgifter inom utbildning på entreprenad

Regeringens förslag

Regeringen föreslår att det ska införas ett undantag från lokaliseringsprincipen i kommunallagen (2010:800) som gör det möjligt för kommuner och landsting att utföra utbildning på entreprenad åt en annan huvudman inom skolväsendet.

Regeringens skäl för sitt förslag

Enligt lokaliseringsprincipen i 2 kap. 1 § kommunallagen får kommuner och landsting själva ha hand om sådana angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller landstingets område eller deras medlemmar och som inte ska handhas enbart av staten, en annan kommun, ett annat landsting eller någon annan. En kommun eller ett landsting kan således enligt lokaliseringsprincipen inte utföra undervisning på entreprenad om angelägenheten inte har anknytning till kommunens område eller medlemmar. Ett undantag från lokaliseringsprincipen behöver därför införas om en kommun eller ett landsting ska kunna tillhandahålla sådan modersmålsundervisning eller studiehandledning på entreprenad som regeringen föreslår i denna proposition.

Eftersom skollagen reglerar ett stort och för kommuner obligatoriskt område och då samtliga förutsättningar för entreprenad inom skolväsendet finns reglerade i 23 kap. skollagen är det regeringens bedömning att bestämmelsen bör placeras i entreprenadkapitlet eftersom det bidrar till överskådligheten av lagstiftningen, på samma sätt som en liknande bestämmelse har intagits i 16 § bibliotekslagen (2013:801) för bibliotekens område.

Ikraftträdande

Regeringens förslag

Regeringen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft den 1 augusti 2016.

Regeringens skäl för sitt förslag

Regeringen anser att det är angeläget att de lagändringar som föreslås genomförs så snart som möjligt med hänsyn till att huvudmännen ska kunna förbereda införandet. Lagändringarna föreslås därför träda i kraft den 1 augusti

2016, vilket innebär att ett förändrat regelverk kommer att vara på plats inför läsåret 2016/17.

Regeringen bedömer att några särskilda informationsinsatser inte behöver göras. Problemställningen, utredningens förslag och att regeringen avser att lägga en proposition i frågan får anses vida känd bland huvudmännen. Huvudmännen är i sin tur bäst lämpade att informera elever och vårdnadshavare om eventuell modersmålsundervisning, som tidigare inte har kunnat anordnas, men som i och med förändringen nu kommer kunna anordnas.

Motionen

I motion 2015/16:3413 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (båda SD) begärs att riksdagen ska avslå propositionen. Motionärerna är i grunden positivt inställda till fjärrundervisning men anser att man ska använda modersmålslärarna till svenskundervisning i stället för modersmålsundervisning. Vidare pekar motionärerna på det Lagrådet anför om brister i beredningen av ärendet och att det saknas analys av hur väl förslaget följer personuppgiftslagen. Enligt motionärerna måste förslaget beredas ordentligt även om situationen är alarmerande med beaktande av höstens flyktingvåg.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att alla elever i skolan ska få utveckla sina språkkunskaper. Utskottet har i en förstudie om förskolan (2012/13:RFR9, s. 37) erfarit att forskning visar att ett väl utvecklat modersmål ger bättre förutsättningar för att erövra ett nytt språk som det svenska. Utskottet är av den uppfattningen att elever som får möjlighet att utveckla sitt modersmål både har lättare att lära sig svenska och får bättre resultat i skolan. Utbildning är en nyckelfaktor till en lyckad integration och möjlighet till framtida arbete. Utskottet anser därför att det är viktigt att elever med ett annat modersmål än svenska får utveckla både sitt modersmål och svenska språket samtidigt, och utskottet vill i sammanhanget framhålla att även regeringen pekar på att forskning visar att parallell språkutveckling bidrar till lärande. Det finns därmed enligt utskottets mening ett stort behov av modersmålslärare som undervisar på olika språk.

Utskottet kan konstatera att det under kort tid har kommit ett mycket stort antal asylsökande och nyanlända elever till Sverige som har rätt till modersmålsundervisning och studiehundledning på modersmålet. Mot bakgrund av den stora mängd flyktingar som kom till Sverige under hösten 2015 blev den brist som sedan länge råder på lärarresurser för modersmålsundervisningen och studiehundledningen på modersmålet akut. Utskottet kan också konstatera att bristen på modersmålslärare och studiehundledare på modersmålet varierar kraftigt över landet, vilket beror på att fördelningen av nyanlända är ojämn mellan landets kommuner. Utskottet instämmer därför i regeringens bedömning att en lämplig åtgärd är att använda de befintliga lärarresurserna på ett så effektivt och ändamålsenligt sätt som möjligt genom

att huvudmän samarbetar och använder lärare som är anställda av en annan huvudman.

När det gäller Lagrådets uttalande om den korta remisstiden vill utskottet uppmärksamma att det trots den korta remisstiden har kommit in yttranden över utredningens förslag från 49 remissinstanser, däribland samtliga större aktörer inom skolväsendet som Skolinspektionen, Skolverket, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Friskolornas riksförbund. Även 16 kommuner och landsting har yttrat sig. Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig har tillstyrkt eller inte haft några synpunkter på utredningens förslag.

Vidare kan utskottet konstatera att det i propositionen görs en genomgång av den behandling av personuppgifter som förslagen i propositionen kan leda till. Regeringen konstaterar i propositionen att skolväsendet när det gäller behandling av personuppgifter saknar en särskild registerförfattning som omfattar själva utförandet av utbildningen. I stället tillämpas personuppgiftslagen (1998:204), förkortad PUL. Regeringen bedömer att det för närvarande inte finns något behov av ändrad eller ny reglering för behandlingen av personuppgifter eftersom det redan finns ett tillräckligt regelverk i PUL och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, och eftersom huvudmännen redan ska ha rutiner för hantering av personuppgifter, däribland känsliga sådana. Det finns enligt regeringen inga tecken på att förfarandet med samtycke skapar sådana problem att en särskild registerförfattning behövs. Frågan om registerförfattningar kommer dock enligt regeringen att ses över inom kort med anledning av EU:s beslut om en ny dataskyddsförordning. Enligt regeringens bedömning är den aktuella behandlingen av personuppgifter proportionerlig i förhållande till sitt ändamål och till de motstående intressen som kan finnas.

Utskottet kan konstatera att regeringen har bemött Lagrådets synpunkter i propositionen. Utskottet anser att regeringens förslag om utökade entreprenadmöjligheter när det gäller modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet är angeläget och den mest ändamålsenliga lösningen för att möta det akuta och långvariga behovet av modersmålslärare och studiehandledare på modersmålet. Utskottet ställer sig således bakom regeringens lagförslag och tillstyrker propositionen. Motion 2015/16:3413 avstyrks.

Utskottet övergår nu till att under särskilda rubriker behandla de motioner som innehåller begäran om tillkännagivanden som rör frågor som anknyter till lagförslagen.

Försöksverksamhet med fjärrundervisning i alla ämnen på entreprenad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en försöksverksamhet med fjärrundervisning på entreprenad i alla ämnen.

Jämför reservation 2 (M, C, L, KD).

Motionen

I kommittémotion 2015/16:3411 av Christer Nylander m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 1 begär motionärerna att det ska genomföras en försöksverksamhet med fjärrundervisning i alla ämnen på entreprenad. Motionärerna framhåller att regeringen säger nej till att helt tillåta fjärrundervisning i fler ämnen än moderna språk och modersmålsundervisning. Motionärerna vill se en modern och framtidsinriktad skola och inte stjälpå verksamhet som redan finns på plats. Motionärerna anser att fjärrundervisning bör tillåtas i alla ämnen, inte bara moderna språk och modersmålsundervisning, och som en logisk följd av detta ska även fjärrundervisning på entreprenad tillåtas i alla ämnen. Med alla ämnen avses de ämnen där det är möjligt och ändamålsenligt att bedriva fjärrundervisning, och då främst teoretiska ämnen som bedrivs genom undervisning i ett klassrum. I ett första steg föreslås att Skolverket ska få i uppdrag att utforma en försöksverksamhet med fjärrundervisning på entreprenad i alla ämnen.

Motionärerna anser i yrkande 2 att en sådan försöksverksamhet ska utvärderas innan man inför den i hela landet.

Bakgrund och gällande rätt

Fjärrundervisning får anordnas inom den egna organisationen för elever i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan i ämnena moderna språk, modersmål, samiska i sameskolan och teckenspråk samt i studiehandledning på modersmålet om det saknas en legitimerad och behörig lärare och om elevunderlaget är otillräckligt (5 a kap. 1–3 §§ skolförordningen (2011:185). Motsvarande bestämmelser för gymnasieskolan finns i 4 a kap. 2 och 3 §§ gymnasieförordningen.

Enligt förordningen (2015:481) om försöksverksamhet med fjärrundervisning får från 2015 fjärrundervisning erbjudas i alla ämnen trots begränsningarna i skolförordningen och gymnasieförordningen. Den som efter ansökan kan få delta i försöksverksamheten är en huvudman med en eller flera skolenheter. Förordningen omfattar inte fjärrundervisning på entreprenad. Förordningen upphör att gälla vid utgången av juni 2018. Enligt 23 kap. 4 § skollagen (2010:800) får fjärrundervisning bara överlämnas på entreprenad till staten.

Enligt Skolverkets regleringsbrev har verket i uppdrag att följa upp och utvärdera hur fjärrundervisning används i grundskolan och motsvarande skolformer, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan både när det gäller den fjärrundervisning som permanent är tillåten i bl.a. ämnena moderna språk, modersmål, samiska i sameskolan och teckenspråk och den försöksverksamhet med fjärrundervisning som pågår enligt förordningen (2015:481) om försöksverksamhet med fjärrundervisning. Myndigheten ska lämna en delredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 15 mars 2017 och en slutredovisning senast den 15 november 2018.

Utredningen Bättre möjligheter till fjärrundervisning och undervisning på entreprenad (U 2015:09) har bl.a. i uppdrag att föreslå under vilka förutsättningar skolhuvudmän, eller i vissa fall andra aktörer, bör få utföra undervisning åt andra skolhuvudmän (dir. 2015:112). Utredningen ska också ta ställning till om skolhuvudmän ska ges ökade möjligheter att erbjuda elever undervisning i svenska som andra språk genom fjärrundervisning på entreprenad. I uppdraget ingår vidare bl.a. att utreda om distansundervisning inom vissa skolformer bör regleras.

I utredningens delbetänkande Ökade möjligheter till modersmålsundervisning och studiehandleddning på modersmål (SOU 2016:12) lämnas inte något förslag om att det ska bli tillåtet med fjärrundervisning på entreprenad för svenska som andraspråk. Det framförs i delbetänkandet att utredningen kommer att fortsätta utreda regelverket för svenska som andraspråk, men då tillsammans med vad som bör gälla för andra skolämnen. Det handlar bl.a. om den mer grundläggande analysen av vilka förutsättningar som ska motivera undantag från principen att huvudmannen ska anordna undervisningen. Det sägs också att utredningen noggrant måste undersöka olika aspekter som diskuteras kring fjärrundervisning på entreprenad. Detta behövs enligt utredningen för att kunna föreslå hur dessa aspekter kan hanteras när fjärrundervisning på entreprenad tillåts, t.ex. om några särskilda krav ska ställas på fjärrläraren eller på huvudmannen. Utredningen ska komma med ett slutbetänkande senast den 30 maj 2017.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att det i dag bara är tillåtet att överlämna fjärrundervisning på entreprenad till staten och enbart för undervisning i ämnena teckenspråk, samiska eller integrerad samisk undervisning i grundskolan. När det gäller motionärernas begäran om en försöksverksamhet med fjärrundervisning i alla ämnen på entreprenad vill utskottet framhålla att regeringen anser att försiktighet bör iakttas om entreprenad ska kombineras med fjärrundervisning då det i dagsläget är för tidigt att bedöma vilken påverkan fjärrundervisning har på elevernas utbildning. Utskottet anser i likhet med regeringen att en utvidgning av möjligheterna till entreprenad bör ske med försiktighet och att varje sådan förändring bör göras stegvis. Efter varje steg bör en noggrann konsekvensanalys av tidigare ändringar göras innan fler ändringar föreslås

(prop. 2015/16:173 s. 18 f.). Utskottet vill även framhålla att utredningen Bättre möjligheter till fjärrundervisning och undervisning på entreprenad, som tillsattes bl.a. på grund av utskottets enhälliga tillkännagivande, anser att det skulle vara ett stort steg att tillåta fjärrundervisning på entreprenad för svenska som andra språk och att det kräver en gedigen analys av konsekvenserna. Utredningen har också framfört att den avser att fortsätta utreda regelverket för svenska som andra språk tillsammans med vad som bör gälla för andra skolämnen. Utskottet anser därför att det är ett väl avvägt första steg att öppna upp för huvudmän att utföra entreprenader som avser närundervisning och fjärrundervisning i modersmål och studiehandledning på modersmålet. Utskottet avvaktar utredningens slutbetänkande. Därmed avstyrker utskottet motion 2015/16:3411 yrkandena 1 och 2.

Uppdrag till Skolinspektionen att följa upp huvudmännens ansvar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om huvudmännens ansvar att i första hand anordna modersmålsundervisning och studiehandledning inom den egna organisationen.

Jämför reservation 3 (V).

Motionen

I kommittémotion 2015/16:3410 av Daniel Riazat m.fl. (V) begär motionärerna att Skolinspektionen ges ett särskilt uppdrag att följa upp huvudmännens ansvar att i första hand anordna modersmålsundervisning och studiehandledning inom den egna organisationen. För att den föreslagna lagstiftningen ska fungera väl är det enligt motionärerna helt nödvändigt att alla huvudmän följer ovanstående bestämmelse. Lagstiftningen får inte innebära att huvudmännen minskar sina ambitioner att på sikt erbjuda modersmålsundervisning och studiehandledning inom den egna organisationen, efter de behov som finns.

Bakgrund och gällande rätt

I proposition 2015/16:173 föreslår regeringen att inom grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska uppgifter som avser modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet få överlämnas på entreprenad till en annan huvudman, dock endast om huvudmannen har gjort vad som rimligen kan krävas för att anordna utbildningen inom den egna organisationen. Även fjärrundervisning i modersmål och studiehandledning på modersmålet ska då få överlämnas till en annan huvudman på entreprenad. Vidare ska enligt propositionen den befintliga

möjlighet som en enskild huvudman har att överlämna modersmålsundervisning på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person, oavsett om personen är huvudman eller inte, kvarstå, men endast i de fall huvudmannen har gjort rimliga ansträngningar för att anordna undervisningen inom den egna organisationen. Regeringen föreslår vidare att det befintliga bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter för entreprenad ska utökas och gälla även i fråga om modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet på entreprenad.

I 5 kap. 10 § skolförordningen (2011:185) sägs att en huvudman är skyldig att anordna modersmålsundervisning i ett språk endast om minst fem elever som ska erbjudas modersmålsundervisning i språket önskar sådan undervisning och det finns en lämplig lärare. Kravet på minst fem elever gäller inte nationella minoritetsspråk. En motsvarande bestämmelse för gymnasieskolan finns i 4 kap. 19 § gymnasieförordningen (2010:2039).

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att regeringen i propositionen framför att de åtgärder som rimligen kan krävas av en huvudman för att anordna modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet får bedömas med ledning av omständigheterna i det enskilda fallet, eftersom förutsättningarna för att anordna utbildningen kan variera (se prop. 2015/16:173 s. 21 f.). I propositionen sägs det vidare att i områden där det finns många som talar ett visst språk torde en huvudmans förutsättningar att anordna utbildningen inom den egna organisationen vara bättre än i områden där få talar det aktuella språket. När det gäller modersmålsundervisning finns det enligt regeringen även skäl att påpeka att det inte uppstår någon utökad skyldighet för huvudmannen att anordna modersmålsundervisning bara för att det införs utökade möjligheter till entreprenad. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att en huvudman bara är skyldig att anordna modersmålsundervisning i ett visst språk om det finns en lämplig lärare att tillgå, trots ökade möjligheter till entreprenad. Det krävs därutöver att minst fem elever som ska erbjudas sådan undervisning i språket önskar det, såvida det inte är fråga om ett minoritetsspråk. Om en huvudman således har ansträngt sig för att finna en sådan lämplig lärare som avses i 5 kap. 10 § skolförordningen och 4 kap. 19 § gymnasieförordningen men inte lyckats med detta får denne anses ha vidtagit sådana åtgärder som rimligen kan krävas. Det är då upp till huvudmannen om denne vill utnyttja möjligheten till entreprenad eller inte. Utskottet noterar även regeringens uppfattning att det får anses rimligt att ett redan ingått entreprenadavtal hos en huvudman fullföljs även om en lämplig lärare anställs hos huvudmannen under tiden.

Utskottet vill även uppmärksamma att regeringen i propositionen föreslår att regeringens möjlighet att meddela föreskrifter enligt 23 kap. 7 § skollagen

(2010:800) bör utsträckas till att även omfatta överlämnande av modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet både i fråga om närundervisning och fjärrundervisning. I propositionen aviserar regeringen att den med stöd av det föreslagna bemyndigandet överväger att i en förordning föreskriva om en skyldighet för en huvudman att på ett lämpligt sätt anmäla entreprenadavtal till Skolinspektionen för att bättre kunna följa upp i vilken omfattning, och i vilka situationer, entreprenad kommer att tillämpas och för att underlätta tillsynen.

Utskottet anser att det med anledning av det anförda inte finns några skäl att ge Skolinspektionen ett särskilt uppdrag att följa upp huvudmännens ansvar att i första hand anordna modersmålsundervisning och studiehandledning inom den egna organisationen. Därmed avstyrker utskottet motion 2015/16:3410.

Reservationer

1. Lagförslaget, punkt 1 (SD)

av Stefan Jakobsson (SD) och Robert Stenkvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen motion 2015/16:3413 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (båda SD) och avslår proposition 2015/16:173.

Ställningstagande

Vi anser att riksdagen ska avslå propositionen.

I grunden är vi positivt inställda till fjärrundervisning – inte minst för de möjligheter som en sådan typ av undervisning ger små skolor på landet, eller kommuner i glesbygden. Vi vill dock enligt våra egna förslag använda modersmålslära till svenskundervisning i stället för modersmålsundervisning. Ska modersmålsundervisning bedrivs anser vi att fjärrundervisning under rådande förhållanden är en framkomlig väg. Lagrådet pekar dock på mycket allvarliga brister i beredningen av detta förslag. Lagrådets kritik rör bristande remisshantering, bristande analys av hur väl förslaget följer personuppgiftslagen, att vanliga beredningskrav är satta åt sidan m.m. Även om situationen är alarmerande med tanke på höstens flyktingvåg måste enligt vår mening förslag som rör undervisning i den svenska skolan beredas ordentligt. Därför yrkar vi att förslaget ska avslås så att det kan beredas noggrant.

2. Försöksverksamhet med fjärrundervisning i alla ämnen på entreprenad, punkt 2 (M, C, L, KD)

av Christer Nylander (L), Camilla Waltersson Grönvall (M), Betty Malmberg (M), Michael Svensson (M), Erik Bengtzboe (M), Annika Eclund (KD) och Fredrik Christensson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:3411 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

I frågan om i vilken utsträckning fjärrundervisning bör tillåtas går åsikterna isär. Regeringen säger nej till att helt tillåta fjärrundervisning i fler ämnen än moderna språk och modersmålsundervisning. Vi tror inte att det är rätt väg att gå. Redan i dag bedrivs viktig fjärrundervisning i fler ämnen. Ett exempel är Lapplands Gymnasium där man tidigt var ute med att använda den nya tekniken och sedan började erbjuda fjärrundervisning i olika ämnen och former. Tekniken, infrastrukturen och kunnandet är i dag ordentligt upparbetat, och drygt 30 kurser inom 9 gymnasieprogram är beroende av samarbete med någon form av distansteknik. Det handlar bl.a. om teordelarna i vård- och omsorgsprogrammet, programmering och matematik.

Vi vill se en modern och framtidsinriktad skola och inte stjälpbra och nödvändig verksamhet som redan finns på plats. Därför anser vi att fjärrundervisning bör tillåtas i alla ämnen, inte bara moderna språk och modersmålsundervisning. Som en logisk följd av detta anser vi även att fjärrundervisning på entreprenad bör tillåtas i alla ämnen. Med alla ämnen menar vi de ämnen där det är möjligt och ändamålsenligt att bedriva fjärrundervisning, och då främst teoretiska ämnen som bedrivs genom undervisning i ett klassrum. I ett första steg vill vi därför att Skolverket ska få i uppdrag att utforma en försöksverksamhet med fjärrundervisning på entreprenad i alla ämnen. Försöksverksamheten ska sedan följas upp och utvärderas innan man tar ytterligare steg för att införa den i hela landet.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

3. Uppdrag till Skolinspektionen att följa upp huvudmännens ansvar, punkt 3 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:3410 av Daniel Riazat m.fl. (V).

Ställningstagande

För att modersmålsundervisning och studiehandledning ska få överlämnas på entreprenad ska huvudmannen enligt propositionen ha gjort vad som rimligen

kan krävas för att anordna utbildningen inom den egna organisationen. I propositionen föreslås att detta krav ska gälla även för den befintliga möjligheten för en enskild huvudman att överlämna modersmålsundervisning på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person. I den senare delen innebär alltså propositionens förslag en skärpning av den befintliga lagstiftningen. Detta välkomnar jag eftersom den nuvarande regleringen riskerar att leda till en situation som liknar sjukvårdens problem med stafettläkare.

För att den föreslagna lagstiftningen ska fungera väl är det nödvändigt att alla huvudmän följer den föreslagna bestämmelsen. Lagstiftningen får inte innebära att huvudmännen minskar sina ambitioner att på sikt erbjuda modersmålsundervisning och studiehandledning inom den egna organisationen, efter de behov som finns. Jag anser därför att Skolinspektionen ska ges ett särskilt uppdrag att följa upp huvudmännens ansvar att i första hand anordna modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet inom den egna organisationen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

BILAGA I

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2015/16:173 Fjärrundervisning och entreprenad – nya möjligheter för undervisning och studiehandledning på modersmål:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).

Följdmotionerna

2015/16:3410 av Daniel Riazat m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolinspektionen bör ges ett särskilt uppdrag att följa upp huvudmännens ansvar att i första hand anordna modersmålsundervisning och studiehandledning inom den egna organisationen, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3411 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en försöksverksamhet med fjärrundervisning i alla ämnen på entreprenad och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera en sådan försöksverksamhet innan genomförandet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3413 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (båda SD):

Riksdagen avslår proposition 2015/16:173 Fjärrundervisning och entreprenad – nya möjligheter för undervisning och studiehandledning på modersmål.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till
lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800)

dels att 23 kap. 1–3, 4, 5 och 7 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 23 kap. 3 a och 3 b §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

23 kap.

1 §¹

Kommuner, landsting och enskilda huvudmän får enligt bestämmelserna i detta kapitel med bibehållet huvudmannaskap sluta avtal med en enskild fysisk eller juridisk person, och i fall som avses i 4 § tredje stycket med staten, om att utföra uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet enligt denna lag (entreprenad).

En kommun, ett landsting eller en enskild huvudman får enligt bestämmelserna i detta kapitel med bibehållet huvudmannaskap sluta avtal om att någon annan än kommunen, landstinget eller den enskilde huvudmannen utför uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet enligt denna lag (entreprenad).

Trots bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (1991:900) om anknötning till kommunens eller landstingets område eller deras medlemmar får en kommun eller ett landsting genom ett avtal enligt första stycket utföra uppgifter åt en annan huvudman inom skolväsendet.

De bestämmelser som finns för en utbildning eller en annan verksamhet enligt denna lag ska med de undantag som anges i detta kapitel gälla även vid entreprenad.

2 §²

Inom förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. får uppgifter överlämnas på entre-

inom förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. får uppgifter överlämnas på entre-

¹ Senaste lydelse 2015:194.

² Senaste lydelse 2015:482.

prenad.

prenad till en enskild fysisk eller juridisk person.

3 §

Inom grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan får uppgifter som inte är hänförliga till undervisningen överlämnas på entreprenad.

Inom grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan får uppgifter som inte är hänförliga till undervisningen överlämnas på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person.

3 a §

Inom grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan får uppgifter som avser modersmålsundervisning eller studiehandledning på modersmålet överlämnas på entreprenad till en annan huvudman.

En enskild huvudman får även överlämna uppgifter som avser modersmålsundervisning till en enskild fysisk eller juridisk person.

Uppgifter som avser modersmålsundervisning eller studiehandledning på modersmålet får endast överlämnas på entreprenad om huvudmannen har gjort vad som rimligen kan krävas för att anordna utbildningen inom den egna organisationen.

3 b §

Inom gymnasieskolan får uppgifter som avser undervisning i karaktärsämnen som har en yrkesinriktad eller estetisk profil överlämnas på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person.

4 §³

Inom gymnasieskolan får uppgifter som avser undervisning i karaktärsämnen som har en yrkesinriktad eller estetisk profil överlämnas på entreprenad.

³ Senaste lydelse 2015:194.

Inom grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan får en enskild huvudman överlämna uppgifter som avser modersmålsundervisning på entreprenad.

Inom grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan får uppgifter som avser fjärrundervisning överlämnas till staten på entreprenad. *Sådana uppgifter får inte överlämnas till en enskild fysisk eller juridisk person.*

Inom grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan får uppgifter som avser fjärrundervisning överlämnas till staten på entreprenad. *Inom dessa skolformer får uppgifter som avser fjärrundervisning även överlämnas till en annan huvudman på entreprenad, om uppgifterna är sådana som avser modersmålsundervisning eller studiehandledning på modersmålet och villkoret i 3 a § tredje stycket är uppfyllt.*

5 §

Om det finns särskilda skäl får regeringen efter ansökan av en kommun, ett landsting eller en enskild huvudman i andra fall än som anges i 2 och 4 §§ medge att kommunen, landstinget eller den enskilde huvudmannen får överlämna åt någon annan att bedriva undervisning inom skolväsendet på entreprenad.

Om det finns särskilda skäl får regeringen efter ansökan av en kommun, ett landsting eller en enskild huvudman i andra fall än som anges i 2 och 3 a–4 §§ medge att kommunen, landstinget eller den enskilde huvudmannen får överlämna åt någon annan att bedriva undervisning inom skolväsendet på entreprenad.

7 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om entreprenader enligt 2 § och *om sådan undervisning på entreprenad som avses i 4 och 5 §§.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om entreprenader enligt 2 och 3 a–5 §§.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2016.